

#3

Velhoperheen arkea 2000-luvun Venäjällä

Sergei Lukjanenko: ***Viimeinen Partio (Posledni Dozor)***. Suom. Arto Konttinen. Into, 2015. 332 s.

Viimeinen Partio on Sergei Lukjanenkon Partio-sarjan neljäs osa. Fantasiaa ja kauhuelementtejä kekseliäästi yhdistelevä sarja on Venäjällä tavattoman suosittu, ja kirjoista on tehty myös elokuvaversioita ja tietokonepelejä. Myös sarjan kolme edeltävää osaa on suomennettu.

Romaanisarjassa kuvataan ihmisten joukossa elävien Muiden maailmaa, Valon ja Pimeyden palvelijoita – vampyyreja, ihmissusia, noitia ja velhoja. Jotta Valon ja Pimeyden välinen tasapaino ei järkkäisi, jo vuosisatoja sitten on

perustettu tasapainoa erityisesti valvovat partiot: Valon palvelijoita vartioiva Yöpartio ja Pimeyden palvelijoita vartioiva Päiväpartio. Partioiden yhteisvoimin ylläpitämän hyvän ja pahan tasapainon taustalla ei ole vaikea nähdä yhteyksiä kylmän sodan aikaiseen kauhun tasapainoon.

Teossarjan aloittavissa osissa *Yöpartio* ja *Päiväpartio* tutustutaan ensin Valon ja sitten Pimeyden maailmaan, ja kolmannessa osassa *Hämärän Partio* maailman tasapainoa uhkaa mahdollisuus muuttaa tavallisia ihmisiä yliluonnollisin ominaisuuksin varustetuiksi Muiksi. Nimestään huolimatta nyt suomennettava *Viimeinen Partio* ei päättää romaanisarjaa, vaan alun perin vuonna 2005 julkaistun teoksen jälkeen on ilmestynyt vielä kaksi uutta osaa.

Viimeisen Partion tapahtumat käynnistyvät Edinburgissa, missä venäläinen opiskelija murhataan hämärissä olosuhteissa – hänen kaulastaan löytyy vampyyrimaiset hampaanjäljet. Aiemmista sarjan osista tuttu päähenkilö Anton Gorodetski lähetetään paikalle tutkimaan tapausta, joka osoittautuu monimutkaiseksi Valon ja Pimeyden palvelijoiden välienselvittelyksi. Teos jakautuu kolmeen osaan, joista Uzbekistaniin sijoittuva toinen osa on jälkineuvostoliittolaisen todellisuuden kuvauksessaan kenties kiinnostavin. Uzbekistanissa hyvän ja pahan voimat esitetään niin toisistaan erottamattomina että Yöpartion ja Päiväpartion toimistotkin sijaitsevat vierekkäin, pelkän välioven eristämisenä – tämä tosin johtuu käytännön syistä, sillä vuokran maksaminen tulee yhdessä edullisemmaksi.

Lukjanenkon kerronnan vahvuus on taidokkaassa fiktiivisen todellisuuden luomisessa. Kuten aiemmissakin sarjan osissa, fantastiset elementit ovat osa realistisesti kuvattua maailmaa – yliluonnolliset Muut elävät tavalliselta vaikuttavaa elämää kuolevaisten keskellä. Muiden maailman realismisuus korostuu erityisesti Gorodetskien perheen arjen kuvauksessa. Anton, hänen noitavaimonsa Sveta ja heidän tyttärensä, tuleva Suurvelho Nadežda elävät kuin mikä hyvänsä perhe nyky-Venäjällä. Arkitodellisuus toimii tehokkaasti toiminnallisten kauhufantasiajaksojen kontrastina.

Kauhufantasia ja realistisen todellisuus kuvauksen limityminen on tyyppillistä 2000-luvun fantasiakerronnalle yleisemminkin. Lukjanenkon romaaneissa on paljon samaa kuin esimerkiksi suosituissa *Twilight*-sarjassa, jossa nuoret vampyyrit esitetään inhimillisinä olentoina kaikkine teini-ikäisten toiveineen ja huolineen. Sarjoille on yhteistä myös varsin konservatiivinen maailmankuva: edellisissä osissa villinä ja vapaana noitaillut Sveta-vaimo on laimentunut perheenäidiksi, jonka tärkein tehtävä on tarjoilla sankarille vodkaa ja suolakurkkuja tismalleen oikeassa suhteessa.

Partio-sarjasta tekee erityisen siinä voimakkaasti läsnä oleva venäläinen todellisuus. Edellisten osien tavoin myös *Viimeinen Partio* viittailee kevyesti Venäjän poliittisiin tapahtumiin – murhattu venäläinen opiskelija ei ole kuka tahansa vaan tutulta kalskahtavan suurliikemiehen poika. Venäjän ja lännen välistä suhdettakin sivutaan, kun Gorodetski intoutuu kommentoimaan skotlantilaisten kylmän sodan ajalta

juontuvia näkemyksiä venäläisistä.

Lukjanenko käyttää kerronnan keinoina myös viitteitä venäläiseen kirjallisuuteen ja erityisesti poplyriikkaan. Kohtaus, jossa Suurvampyyri yhytetään ja ihmiselle näkyvä todellisuus osoittautuu hetkessä vain illuusioksi, on rakennettu hauskasti muistumana Bulgakovin romaaniin *Saatana saapuu Moskovaan* ja sen alkukohtaukseen, jossa fantasia tunkeutuu neuvostotodellisuuteen ja johtaa Berliozin vääjäämättömään kuolemaan auringonkukkaöljyisille raitio-kiskoille. Zoja Jaštšenkön kappale ”Notšnoi dozor” ja sen kertosäe ”Vaen kaikki joimme samasta purosta” puolestaan kiteyttää romaanin teeman, hyvän ja pahan selvittämättömällä tavalla yhteen kietoutuneen vyyhden.

Tintti Klapuri